

Sygn. akt III AUa 778/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSO del. Aleksandra Mitros
Protokolant:	St. sekr. sąd. Karolina Popowicz

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2016 r. w Szczecinie

sprawy G. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 czerwca 2015 r. sygn. akt VII U 141/15

1. oddala apelację,
2. zasądza od G. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka del. SSO Aleksandra Mitros

Sygn. akt III AUa 778/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 grudnia 2014 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., odmówił G. P. prawa do emerytury pomostowej, ponieważ nie udowodnił on okresu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat i po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a także na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat

W odwołaniu od powyższej decyzji, ubezpieczony wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że organ rentowy niezasadnie odmówił zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów od 4 stycznia 1979 r. do 20 sierpnia 1991 r. z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w S. oraz od 21 sierpnia 1991 r. do 19 grudnia 2003 r. z tytułu zatrudnienia w (...) S.A. w S. wbrew treści świadectw pracy z 16 września 1991 r. oraz z dnia 19 grudnia 2003 r. Ubezpieczony wyjaśnił, że w ww. okresach wykonywał pracę związaną z nadzorem nad pracami polegającymi na ręcznym układaniu na gorąco nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych, a nadto sprawował nadzór inżyniersko-techniczny nad pracami brukarskimi.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2015r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd I instancji ustalił, że G. P., urodzony (...),

wniosek o emeryturę pomostową złożył 28 listopada 2014 r. Ostatni stosunek pracy ubezpieczonego z (...) w S. ustał 28 listopada 2014 r. Ubezpieczony legitymuje się ponad 39-letnim udowodnionym okresem składkowym i nieskładkowym. W okresie od 15 sierpnia 1974 r. do 31 grudnia 1978 r. G. P. był zatrudniony w (...) Biuro (...) w S., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę na stanowisku pomocy technicznej. Był pracownikiem umysłowym, a w zakresie jego obowiązków mieściło się wykonywanie projektów kolejowych.

Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie od 4 stycznia 1979 r. do 20 sierpnia 1991 r. G. P. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w S., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace na stanowisku majstra, a następnie kierownika zakładu oznakowania przy pracach drogowych. W okresie od 21 sierpnia 1991 r. do 19 grudnia 2003 r. G. P. był zatrudniony w (...) S.A. w S., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace na stanowisku kierownika zakładu oznakowania i mostów, kierownika budowy, kierownika robót oznakowania poziomego dróg i remontów mostów, kierownika robót drogowych oraz kierownika zespołu robót. Na powyższych stanowiskach praca ubezpieczonego polegała na sprawowaniu dozoru inżyniersko-technicznego nad wykonywanymi przez inne osoby pracami brukarskimi, w szczególności polegającymi na układaniu chodników i krawężników z płyt kamiennych i betonowych oraz pracami bitumiarzy związanymi z kładzeniem nawierzchni bitumicznej (asfaltowej) oraz malowaniem poziomego oznakowania na jezdniach. Sąd I instancji ustalił, że G. P. osobiście nie układał na gorąco nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych, ani nie wykonywał prac brukarskich. W okresie od 22 grudnia 2003 r. do 28 listopada 2014 r. G. P. zatrudniony był w (...) w S. na stanowiskach starszego specjalisty oraz p.o. kierownika działu. Po dniu 19 grudnia 2003 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W oparciu o art. 4 w zw. z art. 3 i art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2008r., Nr 237, poz.1656 z późn.zm.) Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego za nieuzasadnione.

Sąd I instancji podkreślił, że ubezpieczony posiada co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, urodził się po 31 grudnia 1948 roku, ukończył 60 lat i nie pozostaje w zatrudnieniu. Poza sporem pozostawało również, że ubezpieczony będąc zatrudnionym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w:

- (...) w S. od 15 sierpnia 1974 r. do 31 grudnia 1978 r. wykonywał prace na stanowisku pomocy technicznej,
- Przedsiębiorstwie (...) w S. od 4 stycznia 1979 r. do 20 sierpnia 1991 r. wykonywał prace na stanowisku majstra, a następnie kierownika zakładu oznakowania przy pracach drogowych,

- (...) S.A. w S. od 21 sierpnia 1991 r. do 19 grudnia 2003 r. wykonywał prace na stanowisku kierownika zakładu oznakowania i mostów, kierownika budowy, kierownika robót oznakowania poziomego dróg i remontów mostów, kierownika robót drogowych oraz kierownika zespołu robót.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po 1 stycznia 2009 roku. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów.

W ocenie Sądu I instancji, w sytuacji G. P., brak było podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej, gdyż jego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie mógł być jako taki zakwalifikowany. G. P. nie mógł otrzymać wnioskowanego świadczenia na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ nie spełniał przesłanki określonej w pkt 2, tj. nie legitymował się wymaganym 15-letnim stażem wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a nadto w pkt 6, tj. po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W okresie od 22 grudnia 2003 r. do 28 listopada 2014 r. G. P. zatrudniony był w (...) w S. na stanowiskach starszego specjalisty oraz p.o. kierownika działu.

Sąd I instancji podkreślił, że G. P. nie spełnia także przesłanek z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ na dzień 1 stycznia 2009 r. nie legitymuje się wymaganym stażem wykonywania pracy w warunkach szczególnych, o jakiej mowa w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. Jakkolwiek sporne okresy od 4 stycznia 1979 r. do 20 sierpnia 1991 r. z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w S. oraz od 21 sierpnia 1991 r. do 19 grudnia 2003 r. w (...) S.A. w S. są okresami wykonywania pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów dotychczasowych (art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z działem XIV pkt 24 wykazu A w zw. z działem IX pkt 5 i 6 wykazu A załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze), to nie są pracami, o jakich mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W szczególności nie mogły być zakwalifikowane jako prace wymienione w pkt 31 załącznika nr 1 do tej ustawy. Ubezpieczony nie układał osobiście na gorąco nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych, a jedynie jako majster, a następnie kierownik sprawował nadzór nad tego rodzaju pracami, co nie mieści się w zakresie pkt 31 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Z powyższym rozstrzygnięciem w całości nie zgodził się ubezpieczony. W wywiedzionej apelacji wyrokowi zarzucił

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, poprzez niezastosowanie tego przepisu oraz przyjęcie, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 2009 r. nie legitymuje się wymaganym stażem wykonywania pracy w warunkach szczególnych, o jakiej mowa w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak też poprzez błędną interpretację pkt 31 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, polegającą na przyjęciu, że jako praca w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych może być traktowana wyłącznie praca polegająca na osobistym układaniu na gorąco nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych, a praca przy tego typu czynnościach jako majster i kierownik nadzorujący opisane czynności nie mieści się w zakresie pkt 31 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy pomostowej;

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu pierwszej instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegająca na przyjęciu, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ na dzień 1 stycznia 2009 r. nie legitymuje się wymaganym stażem wykonywania pracy w warunkach szczególnych, o jakiej mowa w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, albowiem okresy zatrudnienia ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) w S. od 4 stycznia 1979 r. do 20 sierpnia 1991 r. oraz w (...) S.A. od 21 sierpnia 1991 r. do 19 grudnia 2003 r. nie są pracami o jakich mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych i nie mogą być

kwalifikowane jako prace wymienione w pkt 31 załącznika nr 1 do tej ustawy, podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego, a zwłaszcza ze świadectw pracy z ww. zakładów pracy oraz z przesłuchania ubezpieczonego wynika, że praca wykonywana w tych zakładach przez G. P. była pracą w warunkach szczególnych;

- naruszenie prawa procesowego tj. art. 227 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie przez Sąd Okręgowy zawnioskowanego przez ubezpieczonego dowodu z przesłuchania świadków na okoliczność wykonywania przez niego pracy w warunkach szczególnych w okresach od 04 stycznia 1979 r. do 20 sierpnia 1991 r. oraz od 21 sierpnia 1991 r. do 19 grudnia 2003 r., pomimo że okoliczności te mają dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

Mając na uwadze powyższe, ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie odwołania i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Ponadto ubezpieczony wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na swoją rzecz od ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wydając zaskarżony wyrok, wyjaśnił wszystkie istotne okoliczności sprawy, przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe oraz dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które ocenił w granicach zasady swobodnej oceny dowodów i przy uwzględnieniu doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania w myśl art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy oraz podzielił rozważania prawne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720).

Po analizie zarzutów zawartych w apelacji oraz dotychczas przeprowadzonego postępowania Sąd Apelacyjny zaznacza, że przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do przyznania emerytury pomostowej. W szczególności należało ustalić czy sporne okresy pracy od 4 stycznia 1979 r. do 20 sierpnia 1991 r. w Przedsiębiorstwie (...) w S. oraz od 21 sierpnia 1991 r. do 19 grudnia 2003 r. w (...) S.A. w S. były okresami wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Ponieważ ubezpieczony nie wykazał, że faktycznie po dniu 31 grudnia 2008 r., wykonywał pracę w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, co też pozostawało niesporne, należało zbadać, czy nie zachodzą w niniejszej sprawie przesłanki do zastosowania art. 49 przywołanej ustawy. Jeżeli bowiem ubezpieczony, nie wykonywał po dniu wejścia w życie ustawy pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (art. 4 pkt 6 cyt. ustawy), nabycie prawa do emerytury pomostowej jest możliwe na warunkach określonych w powyższym przepisie.

Zgodnie z art. 49 prawo do emerytury, przysługuje również osobie, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, która spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12 oraz w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Należy przy tym zaznaczyć, że odstępstwo od zasady wynikającej z art. 4 pkt 6 ustawy zawężone jest wyłącznie do tych ubezpieczonych, którzy na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymują się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych ale wyłącznie w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 pkt 3 tej ustawy), a ściślej, aby była to praca wymieniona w załączniku 1 lub 2 do tej ustawy.

W spornych okresach, których zaliczenia domagał się ubezpieczony, świadczył on pracę na stanowisku majstra, a następnie kierownika zakładu oznakowania przy pracach drogowych. Potem na stanowisku kierownika zakładu oznakowania i mostów, kierownika budowy, kierownika robót oznakowania poziomego dróg i remontów mostów, kierownika robót drogowych oraz kierownika zespołu robót. Jakkolwiek więc na gruncie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a konkretnie wykazu A dział XIV pkt 24 w zw. z działem IX pkt 5 i 6 tego wykazu, praca ta jest uznawana za świadczoną w warunkach szczególnych, to należy mieć na względzie, że tylko część stanowisk pracy wykazanych w powyższym rozporządzeniu, została uwzględniona przez ustawodawcę w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych i na jej potrzeby.

Sąd Apelacyjny podkreśla zarazem, że katalog stanowisk uprawniających do otrzymania emerytury pomostowej ma charakter numerus clausus i nie pozwala posiłkować się innymi aktami przy ustalaniu prawa do tego świadczenia. Ustawodawca wyraźnie rozgraniczył emeryturę w wieku obniżonym (art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) oraz emeryturę pomostową, której to domagał się G. P.. Są to świadczenia odmienne i całkowicie odrębne od siebie, a także regulowane innym aktem prawnym. Stąd też nie jest możliwe posiłkowanie się, w przypadku ustalania prawa do emerytury pomostowej, przepisami dotyczącymi emerytury w wieku obniżonym. Sąd Apelacyjny podkreśla, że jak słusznie zaznaczył już Sąd I instancji, emerytura pomostowa jest przywilejem, wyjątkiem od reguły, a przepisy jej dotyczące należy interpretować ściśle. Wielokrotnie Sąd Najwyższy prezentował stanowisko, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego - ze względu na swoją istotę i konstrukcję - podlegają wykładni ścisłej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 sierpnia 2005 r., sygn. akt I UK 378/04, OSNP 2006 nr 13 - 14, poz. 218; 23 października 2006 r., sygn. akt I UK 128/06, OSNP 2007 nr 23 - 24, poz. 359; 29 stycznia 2008 r., sygn. akt I UK 239/07, OSNP 2009 nr 7 - 8, poz. 103; 4 marca 2008 r., sygn. akt II UK 129/07, OSNP 2009 nr 11 - 12, poz. 155; 19 maja 2009 r., sygn. akt III UK 6/09, LEX nr 509028). Z tych też przyczyn, pracy świadczonej w spornych okresach nie można było uznać za pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W odniesieniu do dalszych zarzutów apelacji, nie można było zgodzić się z ubezpieczonym, co do interpretacji treści pkt 31 załącznika 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Choć istotnie ta jednostka wykazu nie zawiera sformułowania „osobiście” ani też „bezpośrednio”, to nie ulega wątpliwości, że nie dotyczy to osób sprawujących nadzór nad osobami wykonującymi faktycznie te prace. Zawarte w niej sformułowanie „przy ręcznym” należy uznać za zawężenie zakresu osób świadczących tego rodzaju prace a więc nie dotyczy to pracowników wykonujących te prace za pomocą jakich maszyn, urządzeń. Tym bardziej nie można odnosić tego punktu do prac przy nadzorze, czy też do stanowisk kierowniczych. Sąd Apelacyjny nadmienia, że gdyby intencją ustawodawcy było takie rozszerzenie rozumienia powyższego przepisu, to wyraźnie by to zaznaczył, tak jak zostało to dokonane w przypadku rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Za niezasadny należało uznać także zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. przez nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania wnioskowanych świadków. Spór w istocie bowiem sprowadzał się do polemiki z interpretacją przepisów prawa, dokonaną przez Sąd I instancji, a więc zeznania świadków nie byłyby przydatne do rozstrzygnięcia okoliczności spornych. Stąd też oddalenie wniosków dowodowych przez Sąd Okręgowy należało uznać za prawidłowe. Sąd Apelacyjny również nie widział podstaw do prowadzenia dalszego postępowania dowodowego, bowiem wszystkie okoliczności sporne zostały dostatecznie wyjaśnione przez Sąd I instancji i nie zachodziła potrzeba uzupełniania materiału dowodowego.

Konkludując, ubezpieczony nie wykazał, że po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych świadczył pracę w warunkach szczególnych, ani też nie wykazał posiadania co najmniej 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy.

Mając na uwadze powyższą ocenę prawną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację G. P. (punkt I sentencji).

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i w związku z art. 108 § 1 k.p.c. Wysokość kosztów ustalono w oparciu o § 12 ust. 1 punkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka del. SSO Aleksandra Mitros